

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІОУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 24 (778) | Субота, 10 чэрвеня 1950 года | Цана 50 кап.

Лепш арганізаваць культурны адпачынак працоўных

Па-сталінску клапаціцца пра чалавека — непарушыны закон нашага сацыялістычнага грамадства. Кожны падзвіг соцыялістычнага чалавека, сумленна праца рабочых, калгаснікаў і інтэлігентны ніколі не застаюцца без увагі большавіцкай партыі і савецкага ўрада, а заўсёды дастойна адзначаюцца. Новым прыкладам гэтага з'яўляецца прысваенне вышэйшай групы перадавікоў сельскай гаспадаркі высокага звання Героя Сацыялістычнай Працы і ўзнагарода лепшых калгаснікаў ардамі і медалямі.

Той, хто плаціць метал і вырабляе высокія ўраджаі, хто будзе станкі і вучыць дзяцей — кожны савецкі чалавек — мае права на культурны адпачынак. Гэтае права запісана ў Сталінскай Канстытуцыі. Кожны год мільёны людзей адпачываюць на цудоўных нашых курортах, у дамах адпачынку. Для савецкіх працоўных прадастаўлены стадыёны і паркі, водныя басейны і турыстычныя базы, театры і лякторыі, бібліятэкі і г. д.

Вялікую ролю ў справе арганізацыі добрага культурнага адпачынку працоўных павінны адыграць навуковыя, літаратурныя, мастацкія і адукацыйныя і іншыя арганізацыі і ўстановы.

Восьмем для прыкладу сталіны найбольш разнаплані — Мінск. Дзе і як праводзіць мінулыя свой вольны час і выходныя дні? У загародных лясах, на дахах, на камп'ютэрных возерах, у тэатрах, кіно, на стадыёнах. Вялікая маса людзей штодня наведвае паркі культуры і адпачынку імя Горкага і імя Чалюскаў. Што цікава і карысна знаходзяць тут працоўныя?

З наступленнем сезона ў парку імя Горкага правядзены рад цікавых фізкультурных спаборніцтваў, канцэртаў. З вялікім поспехам, напрыклад, прайшлі выступленні дыктара Левітана, кампазітара Фрадкіна і спявака Разумоўскага, заслужанага артыста БССР Борзубева, першага народнага трыяна і іншых іншых. Горш справа, калі на астраду цэнтральнага парку выходзяць малакваліфікаваныя людзі. Гэта перш за ўсё дачыцца да размоваў жапра, асабліва сатыры і гумору. Прыкладна часам старадаўняй, напавятыя жарты і анекдоты разнаплані канферансе. Затое ж голасу лепшых савецкіх паэтаў і пісьменнікаў, у тым ліку і беларускіх, тут ніколі не пачуеш. А між тым, літаратурныя вечары на такіх тэм, як «Барацьба за мір», «Наш Мінск», «Вершы пра камунізм і камуністаў», выклікаюць б, безумоўна, вялікую цікавасць і мелі б вялікае выхавальнае значэнне.

Варта і кампазітарам пісаць больш добрых песень на актуальных тэм, бо лепшыя тэксты беларускіх паэтаў. За астраду парку і клубных спон такіх песні пачуеш надвычай рэдка, а ў слухачоў зацікаўленасць да гэтага ёсць.

Трэба наладжваць часцей выступленні мастацкай самадзейнасці, папулярныя даклады і лекцыі, сустрэчы са знатнымі

людзьмі сталіны і рэспублікі, выстаўкі. Як цікавае мерапрыемства, трэба адзначыць адзін з выходных дзён, калі паркам імя Горкага цалкам «завалоўваў» работы калектыву аўтамабільнага заводу. Вялікая масоўка з музыкой, песнямі, канцэртамі прайшла весела і хораша.

Аднак цэнтральны парк імя Горкага закінуты. У ім няма мастацкі аформленых алей. Усюды каменні, выбіны, пыл. Паветра сапсавана смуродам ад забруджаных канаў. Да гэтага часу не скончана будаванне летняга кіноаэдра і велатрака, хоць тэрміны ўсе прайшлі.

У парку ёсць толькі адзін кіёск з кнігамі і газетамі, але і ён часта закрыты. Іншае горш абстаціць справа ў парку Чалюскаў. Тут не бачна рукі гаспадары, сумна. Акрамя шахаў і шахмат, амаль ніякіх настольных гульняў не знайдзеш.

У летнім фале кіноаэдра «Першы» перададзены асабліва вышэйшымі выступленні артыстаў. Але, як правіла, яны праходзяць на нізкім узроўні і не задавальняюць нашага патрабавальнага глядача.

Калі ў Мінску можна ўсё-ж паглядзець добры спектакль, паслухаць цікавы канцэрт, пабыць на футбольным матчы, наведваць музей, то ў многіх гарадах, асабліва раённых цэнтрах і на вёсках, працоўныя часта гэтага пазабываюць. Яшчэ і сёння Белдзяржэстрада насылала туды малаздольных выканаўцаў, розных «фобунікаў» і «сілачоў». І ў Мінску, і ў Магільні можна перададзены скарпі працоўных на тое, што ім паказваюць халтурна.

Абласныя аддзелы па справах мастацтва і Дамы народнай творчасці павінны асабліва ўвагу звярнуць на развіццё і папулярнасць мастацкай самадзейнасці, якая мае вялікі рэзервы таленавітых выканаўцаў. Даволі сказаць, якой папулярнасцю сарод працоўных карыстаецца самадзейнасць гомельскіх чыгуначнікаў, хоры над кіраўніцтвам Т. Лапіцінай і Г. Цітовіча.

Важным відам адпачынку працоўных з'яўляюцца турыстычныя паходы і экскурсіі. Нядаўна маладыя рабочыя трактарнага заводу наведвалі радзіму Янкі Купалы — вёску Вазынку, дом, дзе нарадзіўся вялікі паэт, гутарылі з землякамі паэта, дырэктары музея Янкі Купалы ўдала наладзілі сустрэчу. Цікавымі былі даклады і выступленні самадзейнасці.

Дзяржаўнаму выдавецтву БССР варта падумаць аб выданні кнігі — даведніка «Па Беларусі». Бо сапраўды, колькі цікавых, прыгожых гістарычных месцаў у нашай рэспубліцы! І Беларусь — гэта і Вялікая, і Нарач, і Клязьма-возера і многа іншых.

Цікавы, здаровы і культурны адпачынак працоўных — справа вялікай палітычнай важнасці. Гэтай справе павінны актыўна дапамагаць артысты, пісьменнікі, кампазітары, вучоныя, мастакі — усё, каму дарог савецкі чалавек.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Аб скліканні Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Склікаць сёму сесію Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі 6 ліпеня 1950 года ў горадзе Мінску.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

6 чэрвеня 1950 года, г. Мінск.

8-га чэрвеня ў Мінск прыехалі на гастролі артысты Беларускага Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа. На здымку: сустрэча гасцей на аэрадроме. Фота Г. Бугаенкі.

Антон БЯЛЕВІЧ

Ці перадалі песняры нашы струнам пачуццям усю тую радасць і светласць сонечную, якія цапляцца, лікуюць у сэрцах камітэтарнаўцаў; ці ўважвалі ў песню ўсё тое характэрнае жыцця камітэтарнаўцаў, — нельга сказаць з поўнай дакладнасцю. Можна і ёсць такая шырокая, усёбагата і светлая песня, яе светлае і само жыццё ў калгасе «Комінтэрн»! А калі няма такой песні, — буззе! Пракоціцца яна — магутная, шырокая і радасная — гэтак далёка, як пракацілася слава камітэтарнаўцаў на свеце белым і на сэрцах людскіх пелі пракоцілася.

Да вёсак заходніх абласцей дайшла чутка пра славы тую калгас «Комінтэрн». Сабраліся жыхары адной-вёскі і заспрачаліся:

— Выдуманы ці сапраўды на Магілёўшчыне ёсць такі цудоўны калгас?

— Каб не спрачацца паміж сабою, сляне вырашылі паслаць дэлегацыю ў калгас «Комінтэрн». Паслалі такія-ж дэлегацыі і іншыя вёскі Баранавіцкай вобласці.

Сустрэлі камітэтарнаўцаў дэлегацыяў на Магілёўскім вакале. І ўжо тут, на вакале, госці маглі прымець некаторыя новыя адметныя рысы ў натурах людзей перадавой сацыялістычнай гаспадаркі.

У асянкіх паўраёнах калгаснікаў сваяцкі ўзвешчаны, шчасце, усведамленне сваёй годнасці. Нават вопраткай яны адрозніваліся ад гасцей-дэлегацый. Адрэзам сваім некаторыя камітэтарнаўцы нагадвалі хутчэй заводскіх рабочых, чым сялян-хлебаробаў. На гаражы былі падобныя людзі з «Комінтэрна». Адрозніваў іх ад гасцей і прычымныя сустрэчы яны ў лепшае прыбраліся, а штодня так хораша апранаюцца.

Дэлегат Варчук Хведар прыгледзеўся да кожнай дробязі. Заўважыў ён, што нават кураць калгаснікі не так, як у іхняй вёсцы. Не самакруткамі камітэтарнаўцы дымца, а пахучыя цыгаркі кураць. Як месцячкі, пабіскаваюць у руках партсгара: пчоўк, пчоўк крышкамі.

— Прашу, таварышы дэлегаты, — пасцеж расчыніць вароты цэнтральнага ўваходу імя Васільевіч Сяргеяў. — Падводзі даўно вас чакаюць.

І вышла з вакзала шаснаццаць дэлегацый.

— Прашу садзіцца, таварышы, — паказаў імя Васільевіч на доўгі рад павозак. Восем падвод стаяла каля вакзала.

— Ладныя павозкі, — моўчы разглядаў Варчук камітэтарнаўскі асоб. — А коні... Што за коні! Барціны! Што склад, што крыж... Разоркі на спіне — зашчасна. Шыт грызастыя выгінаюць, іскры падковамі выскаюць коні на маставой. Не стаіцца ім, танканогім... у панскіх стайнях Варчук не бачыў такіх коней... І хітравата ўсміхнуўся аднаасобнік: «Мусіць усё істэмаціў сабраці ў суседніх калгасях? Напакаж. Хітруюць, мусіць...»

— Не рабочыя яны ў вас? Які прабежы расчыніць? — пацікавіўся Варчук.

— Рабочыя, — сказаў падводчык-камітэтарнаўца. — Але мы іх добра кормім. Яны во ахарчаваліся, у скурах не тоўпяцца. Аўсём гладжаныя.

— А ці многа ў вас такіх?

— У нас усё такія. Паўтары сотні такіх.

На світанні, яшчэ прыцемкам, пачалі дэлегаты аглядаць калгас.

— Давы і пойдзем адрозу на канюшню, — прапанаваў Варчук суседу Саўко Васілю. — Праўду гаварыць падводчык, ці не?

— Чорта ладзатага ты цяпер убачыш. Пёмна.

— А мы запалку — чыркі, — і Варчук пашастаў запалкамі.

Але запалкамі чыркіца ім не даваўся. На канюшні гарала электрычнае святло, і было так ясна, што зялёныя лісцікі дятлоўніку відзеліся ў мургу. У прасторных станках стаялі коні і пелі пафрыквалі ў мурог, хрумталі сакавітае сена.

— Праўду такі гаварыць падводчык.

— Сам бачу.

— Глядзі, глядзі, — усміхаўся Варчук. — Як у начальнікаў якіх, шыльды вісяць. Што-ж гэта там напісана? — «Сініца». Сем год, — чытаў Саўко. — Узрост і колькі важыць тут напісана... Парадак, скажу я табе, Хведар.

А Хведар глядзеў і здзіўляўся:

— Глядзі, глядзі, — паказваў ён аднаваскоўду, — а братачка! Капаты коням чысцяць, нібы франтам якім боты. Глядзі, глядзі: на кожнага каля пчоўка асобна.

— І правільна, — заўважыў Саўко. — Кожны сваім грабеньчыкам прычыскаваў. Тут-жа, у канцы канюшні, была кладушка. Глоба Ляноў разважваў абсё коням на парыхах.

— Глядзі, глядзі, — шаптаў Варчук сваёму таварышу, — мусіць сваёму каню поўную мерку насыпаў?

Першая старонка.
Лепш арганізаваць культурны адпачынак працоўных (перадавы).
Антон Бялевіч. — У добры час!
Другая старонка.
Т. М. Лапіціна. — Наш вопыт.
І. Жыноўч. — Аб заганым стылі ў працы філармоніі.
А. Міронаў. — Веліч савецкага чалавека.
А. Астрэйна. — Астравок (верш).

Трэцяя старонка.
Н. Гарулёў. — Вышэй якасць!
В. Сокалаў. — Вянгерская рапсодыя (апаваданне).
Вершы Д. Кавалёва, П. Валмадова, Н. Гарулёва, А. Лазнявога, С. Селіверстава.
Чацвёртая старонка.
А. Есанюў. — Аб першай царкавай праграме.
Е. Азаранка. — Кніга аб мазаіцы М. В. Ламаносава.
Семинар метадыстаў музычнай самадзейнасці.

У ДОБРЫ ЧАС!

А ў Глобы запятаў:
— І ваш конь у гэтай стайні?
— Мае ўсе ў гэтай стайні.
— Не, той конь, якога вы абгулілі?
— І той тут.
— Я так і падумаў, — усміхнуўся Варчук. — Гэта вы сваёму мерачку праз край насыпалі?

— А гамон на вас, мужычын, — шчыра засмяяўся конюх, зразумёўшы сэнс недарэчнага пытаньня. — Індывідуаліст толькі можа так прыдумляць.

І Глоба пачаў тамачыць:
— У нас рацыён. Нормы такія. Кожнаму каню харч адпускаецца па патрабасці. Адна ўгонча ў вентрубу пуд сена, і яшчэ яму мала. Узяць, скажам, «Калчак». Як у мяшок іхне. Праўда, ён і цягне. За дваіх павалаць. На сіле і харч. Цяпер пра «Сініцу» скажу. Гэта ўжо іншая натура. Не любіць натоўпства сёнам. З далікатнасцю кабылка. Аўса ён падысь, канюшыны пахучай пакладзі. Яна меней есць, але ж ваза такога не павалаць, як, скажам, «Калчак». Праўда, на нагу яна лёгкая. Як сініца, яшчэ. Да замлі, здаецца, не датыкаецца. «Калчак» карак корміць, а «Сініцу» — році.

— А колькі-ж вы зарабілі? — пацікавіўся Варчук.

— Ага, як аплачваецца ваша работа? — запятаўся ў Саўко Васіль.

— Добра аплачваецца, — сказаў конюх. — Я толькі хлеба ўвосьень прывёз дадому больш трох тысяч кілаграмаў, ды бульбы больш пачы тры тысяч кілаграмаў. Ды яшчэ грошай каля трох тысяч, ды гародніна, садавіна. Добрам заваліўся. Гамон яго і спажыве ўсё. І хлеб, і бульбу прадаю.

Слухалі аднаасобнікі і прыкідавалі, на колькі-ж двароў хапіла-б гэтага багацця ў іхняй вёсцы? Варчук і Саўко ўдзух разам, са сваімі шматлікімі сем'ямі, не маюць гэтулькі добра.

— І работа-ж так сабе — ні тое, ні сёе, няма ніякай мукрасці, — думаў Варчук. — Спакойная работа. За што-ж гэтулькі добра? І не выпярнеў, запятаў у Глобы:

— А на другіх работах як? Таксама зарабляюць?

— Дыва што. Яшчэ лепш, — адказаў Глоба. — Тарпаром або кэсэю яшчэ больш вымахваюць. А кавалі колькі вымахваюць добра! А механікі і токары з аўтамагнэтных кавалей абганяюць. Ого! Добра аплачваецца работа.

— А ці праўда, што калгас ваш мільянер? — дапытваўся Варчук.

— Смаля, а не чалавек, — падумаў Глоба, але адказаў вета.

— І гэта праўда. Няма ў нас хлусні. Да вайны яшчэ былі мільянерамі. А цяпер і не пытай. Мільянымі варацеамі.

Правадзіў Ляноў Глоба аднаасобніку за стайню і не мог ясна разабрацца ў пачуццях сваіх: ці то шкадаваў ён гасцей, ці то здаваўся на іх. «Гамон іх ведае, як жыўць людзі аднаасобнікамі аж да гэтага часу? — думаў конюх. — Падумаць ажно страшна: чалавек без калектыва. Адыні, як пель сарод дарогі. І лёс свой адзін абмазгуй, і гаспадарчы план адзін складай... Але якую там траспу складаць? Якая там гаспадарка? І смех і гора. Ні трактарна не пучыш на той вагон, ні жнейка там не пройдзе. Рукамі ўсё рабі, лотым падавай. А згіль ты, тако ж жыцьці! Закульгаў твой конь — гаспадарка закульгала. Выбіў у кабе град-горам ты забіты... Гамон іх ведае, як яны толькі жыўць аднаасобнікамі?»

Ляноў Глоба, член агураванага калгас, нага калектыва, ніяк ужо не мог уявіць цяпер жыцця хлебароба без трактара і камбайна, без аўтамагнэтных і электрычных насі. У яго разумныя калектывы — дружная калгасная сям'я, дзе ўсе за аднаго і адзін за ўсіх.

А дэлегаты-аднаасобнікі аглядалі ўжо калгасны свінарнік. І тут іх таксама ўсё здзіўляла. Ну, гадуеў-жа яны і самі свайні і бачыць даводзілася аджорналых, але нідзе і ні разу не бачылі яны такіх свайні, як тут, на калгаснай ферме.

— Колькі-ж у вас тут усёх ачыоў будзе, гаспадынька? — звярнуўся Варчук да свінарні Чэпківай.

— Дзе з павалаю коні на світанні было, — сказала Чэпківа. — Цяпер болей. Свінаматка адна апарасілася. Яшчэ два дзесяткі прыбавілася. Па два апаросы прыносіць нашы свайні ў год.

Але Варчук гэта не вельмі здзіўляў.

— А што-ж ім яшчэ рабіць у такой раскошы? — сказаў ён. — Парасія дэ парасія...

— І тут, як і на канюшні, вісела над станкамі шыльдачка, на якіх былі напісаны кілчкі свайні, узрост іх і вага.

— А колькі-ж пражылі, гаспадынька, падсвінкі гэтыя?

— Па два месяцы ім. Па пуду важаць. Да другіх станкоў падшылі:

— Глядзі, глядзі: жарбаты ды годзе! Якой-жа гэта пароды парэжкі гэтыя?

— Буйна-белай пароды, — сказала Чэпківа. — Хракі гэтыя — азітныя.

— Сам бачу, што адзітыя, — не зра- зумеўшы Чэпківай, сказаў Варчук. — Аж пералавіцца. Трэба-ж гэтак адгладзіцца. Адным цеста, мусіць, харчуюцца?

— Што вы, — засмяялася Чэпківа. — Дзе-ж ім мукі набірацца на цеста. На метад Лукоўкай кормім. Чулі пра Лукоўку? Свінарка ёсць такая, наватар. Герой Сацыялістычнай Працы яна. Па яе метад кормім свайні. Разнатраўе нам дужа дапамагае свайне гадаваць. Асабліва зямю.

— Глядзі, глядзі, — думаў Варчук. — Свінарка, а гаворыць па-вучонаму, як рэпу рэжа... — і да суседа піхнаў:

— А што гэта, Васіль, за разнатраўе? — Парадак такі, скажу я табе, Хведар. Адыні свайні харчуецца буряком, другая — на бульбіну мае права, а трэцяя — цеста. Рознае права.

«Жартуючы яны, ці ўсё-рэ?» — гадзі-ла Чэпківа. Але па разгубленаму выглядзе экскурсантаў можна было заўважыць, што дзяўзкі і ведаць не ведаюць ні пра Лукоўку, ні пра метад яе.

— У разнатраўе, — паясніла Чэпківа, — усваялі травы ўваходзяць: мятлік, цімафеўка, аўсінца, лісахвост... У гэтых травах фосфару багата. Вялікую карысць даюць гэтыя травы.

«Божа! Да чаго навукаю можна дай- сці, — думаў Саўко Васіль. — А я, як той дурны, выкашу лугавіну, ды авечкам і скармяю, або карову харчую. Гэта-ж можна было свайне разнажыць тымі травамі...»

Але і сам гаспадар Саўко не ведаў таго, што ні цімафеўка, ні аўсінца не ра- стуць на яго лугавіне, што карысныя гэтыя травы падсяюцца ў калгасе «Комінтэрн». Наўдлым было гаспадар- аднаасобнікам і тое, што свінарка Чэпківа нават натуру і мораў ведае кожнай свайні, — якой падсаліць, якой падбаліць, ведае Чэпківа.

Інчы яна і расказала пра тое, як падсяюцца свайніям у корм рыбакоўную мукі і мел-парашок, як даюць ім гліну і бутолкі, які існуе на ферме парадак аздэльнай працы...

«Можа гэта доктор які на жыццельнай лініі? — думаў Варчук. — Няўжо прастая свінарка можа так складна расказа- ваць пра рацыённы ды мацэны ўсялякі? Гэта-ж трэба нейкую шкёлу прай- сці. Газава ў жаўчыны!»

Потым госці агледзелі кароўнік і пел- ятнік, у паднавес зайшлі. Тут стаялі такія машыны, якіх ні Варчук, ні Саўко ніколі не бачылі.

— Глядзі, глядзі, — паказваў Варчук суседу на дыскі. — Што гэта за патэль- ні круглыя?

Інчы з большай цікавасцю разглядалі яны малатарні складаныя: «Што гэта за скрыні?»

— Дзе, а гэта што? — пытаўся Вар- чук у Мікалая Барысава, у механіста- ра камітэтарнаўскага.

— Электрыка нам круціць малатар- ні, — расказаў Барысаў. — Дзе самая цяжкая работа — электрыка робіць. Малатніц нам, пілуе, а хутка і плугі ў пол пацягне.

— Парадак, скажу я табе, Хведар. Гаспадары! — сказаў сусед Саўко, вы- ходзячы з-пад наваеса. А механіст камі- тэтарнаўскі паіраў яму ўслед, і шкада яму было аднаасобніку, якія так слаба разбіраюцца ў гаспадарчых машынах.

— Адукуль-жа ім, бедным, ведаць, — разважваў Барысаў. — Вядома — адна- асобнікі. Уся іхняя тэхніка — плуг ды кася, Пу, граблі яшчэ, серні... Не, брат- ці, без калгаса нам не разгладзіцца. Шчы- слявіму быць — у калгасе жыць.

Саўко і Варчук пасяліліся, як дэле- гаты, на два-тры дні ў доме Параскі Вераб'ёвай. Вечарам, калі з пашы прышлі карбы і авечкі, Варчук пацягнула на двор. Яму карысць паглядзець, што ў хлеве калгасніцы? «Ці ёсць там рог, ці ёсць там лыч?»

На свежай саломе ляжала рагуля і спакаяла, мякка перажывала жвачку. Варчук хлоннуў карову далюню па гладкай спіне:

— Падрыма!

Агледзеў ён карову і хапеў паланіць да сьмоск, ці добра яна ўдой, але карова злосна чмыхнула і наставіла році.

— Глядзі, глядзі, якая фанабера! На, на. Сена вост на пакуй, — працягаў ён карове жменю мургу і адступаў у куток. А тут, за перагародкаю, ляжыў парсюк. «А братачка! Аднаго азору з яго кадушка будзе. Пэды год бліны маж- ды ў капусту закрусу апускай, — раз- важаў Варчук, разглядаючы парсюка. — Жывуць людзі! Не тое, што мы, адна- асобнікі. Жывуць прышываючы...»

— Ну, вечарок! Стаў-бы і стаў ка- ля вамага садажа. Мёдам пахне, — ска- заў ён, зайшоўшы ў хату.

— Наўбаваліся? — усміхнулася Ве- раб'ёва. — А ў хляве салам ды мала- ком пахне?

— Ага, — аздаўся Варчук. — Дай, думаў, зайду... у хлявухок. Дай, божа, вожнаму, гаспадынька, такую паўнату ў гаспадарцы.

— Не «божа», а калгас нам багачце дае. Ці многа вам божа даў? — запята- лася Вераб'ёва.

— Атокі! — хадыць да істопкі і чарніць расол на вачору, — адказаў Саўко. — А больш нічога не даў.

— Ага, праўду кажам, Васіль, — аздаўся Варчук. — Праўда, братачка, трэба і нам думаць. Нельга-ж нам далей так быць.

— А многа і думаць няма чаго, ска- жу я табе, Хведар. У калгас нам траб- ісці. Тады і ў нас будзе парадак. Размах будзе. Машыны накупляем.

НАШ ВОПЫТ

(3 гутарні на рэспубліканскай нарадзе кіраўніоў самадзейных харавых гурткоў)

Шырокае развіццё мастацкай самадзейнасці ў нашай краіне абумоўлена тым, што савецкаму народу жыццё пачасліва, а калі пачасліва жыццё, дык чалавек радасна і хопача веселіцца. Гэтым тлумачыцца такі масавы рост гурткоў мастацкай самадзейнасці, у якіх народныя таленты знаходзяць самую разнастайную сваю праяву.

Наш хор існуе 14 год. У яго рэпертуары налічваецца звыш 300 песень. Сярод іх: рэвалюцыйныя, масавыя, песні беларускіх кампазітараў, народныя — беларускія, рускія, украінскія, чэшскія і іншыя.

Значна месца ў нашым рэпертуары займаюць песні, якія складзены самі ўдзельнікі хора.

Як мы складем свае песні? Калі надыходзіць якое-небудзь рэвалюцыйнае свята або праводзіцца масавая палітычная і гаспадарчая кампанія, я даю заданне некаторым удзельнікам хора, каб яны склалі тэкст. Маладымі мы падбіраем калектывы на якія-небудзь знаёмых напярэднях прыпевак. Некаторыя складаюць песні і на сваёй ініцыятыве. Пераважная большасць песень, складзеных нашымі харамі, — гэта частушкі ці песні пра падзеі з асабістага жыцця, пра баявыя ці партызанскія эпізоды.

Сярод складаных песень асабліва вылучаюцца харысты Дома Чыгута, Зінаіда Папенка, Рыгор Грыб, Рыгор Шумскі, Атака Вагун і інш.

Іншы раз частушкі складаюцца некалькімі аўтарамі, але як словы, так і мелодыя заўсёды апрацоўваюцца ў калектыве. Літаратурную апрацоўку частушак іншы раз рабіла мая дачка Зіна, якая скончыла Гомельскі педінстытут у пяць працаў у нашай вёсцы настаўніцай. Калі песня ўжо выконваецца ў канцэртах, мы вельмі ўважліва праслухоўваемся да водгукаў слухачоў, да іх заўваг, выказанняў у прыватных гутарках ці ў друку. Калі песня ці частушка добрая, дык яна адразу падпаліваецца слухачамі. Праз некаторы час тую ці іншую песню можна пачуць і ў выгананні іншых мастацкіх калектываў, якія часта разам з намі бываюць на раённых, абласных і рэспубліканскіх з'ездах. Песні, якія трапляюць да нас, мы заўсёды апрацоўваем у той манеры, якая больш за ўсё характэрна для нашага хора — у плане народнай песні, з некаторым адценнем масавых савецкіх харавых твораў.

Важным момантам у нашай працы мы лічым і папулярызацыю сваіх песень, створаных у калектыве, праз радыё і канцэрты. З усіх канцоў Савецкага Саюза наш хор атрымлівае дзясяткі лістоў з просьбай даслаць нашыя песні. У пераважнай большасці пішучыя зямлякі, кіраўнікі хароў, ансамбляў і музычных гурткоў салдацкай самадзейнасці, аматары на-

роднай песні, якія чулі нашы выступленні на радыё або ў канцэрт.

Асабліва часта мы атрымліваем лісты з Гаку, Варонежа, Харкава, куды я накіроўвала песні «Мы — беларусы», «Маршута», «Як Зосі даўлося», «Песні прысягі» і інш., якія там выконваюцца мастацкай самадзейнасцю.

Даволі шырокаю масава-агітацыйную працу праводзіць наш калектыв у час палітычных і гаспадарчых кампаній. У час выбараў мы выступалі ў хатах-чытальных, клубках, на агітпунктах, у вёсках і ў раённых цэнтрах нашай вобласці. У час палітычнай і ўборачнай мы выязджалі па намеры на паде, выступаем на вуліцы, у хатах, на вясковых плошчах. Разам з намі ездзіў агітатар райкома партыі, які рабіў даклады, а мы давалі мастацкую частку. У такіх агітаторыях уваходзілі тыя калектывы-харысты, якія з'яўляліся стаханавцамі ў нашым калгасе. Бывалі выпадкі, калі райком, чым даць канцэрт, нашы самадзейныя артысты бралі серп ці каю і ўзорнай працай паказвалі, як трэба працаваць, ці становіліся ля малаціны і дапамагалі малаціць жыта. Гэта вельмі ўплывала на калгаснікаў, і яны значна палепшалі сваю працу. Пасля таго, як напярэдняў нашы людзі з калгаснікамі, у абедзены перапынак ці пасля сканчэння працы даем канцэрт.

Гэтаю вясною мы далі 14 канцэртаў, апрача таго, кожную суботу і нядзелю выязджалі ў бліжэйшыя вёскі свайго сельсавета.

Асаблівым поспехам заўсёды карыстаецца ў слухача выступленне аднаго са старых удзельнікаў хора дэда Шумскага, які ўдала расказвае жартыяныя апавяданні «Дзед Агадон», «Зіць» Якуба Воласа, «Занітка» Астана Вішні і сьпявае жартыяныя частушкі пра калгаснае жыццё.

Мы не выпадкова складем сваю праграму так, каб песня чаргавалася з танцам, дэкламацыяй, жартыяным апавяданнем, таму што такую форму выступленняў мы лічым больш даходлівай да слухача.

Як мы развучваем песні? Развучванне песні адбываецца з голасу, пад гармонію. Хор таксама можа співаць і пад акампанімент фартэпіяна і без суправаджэння, як канца. У нашай мясцовасці любяць песні, таму не выпадкова, што ў нас сьпяваюць нават дзеці, і сьць дзіцячы хор.

Дзіцячы хор, які існуе пры ДOME культуры, нам неабходны для падрыхтоўкі новай змены. У нашым калектыве, як і ў кожным самадзейным гуртку, людзі паступова мяняюцца, на змену ім прыходзіць моладзь. У Азерчыцкім хоры сьць удзельнікі, як напрыклад Ніна Серак, Мар'я Сумак, Вольга Янковіч, Таццяна

Веліч савецкага чалавека

У кнігу І. Шамякіна «На знаёмых шляхах» ўключаны творы, напісаныя аўтарам за час ад 1945 да 1949 года, — апавесць «Помста» і сем апавяданняў. Там готы творы разнастайныя. У іх апавяданні пра герояў савецкіх людзей у гады Вялікай Айчыннай вайны, пра высокіх патрыятам, мужнасць і адрагу савецкіх воінаў, пра самаадданую працу нашых людзей у гады першай пасляваеннай сталінскай пяцігодкі, пра звырнуў маляды эксплаатарскіх класаў. Нягледзячы на такую разнастайнасць тэматкі, кніга Шамякіна не стварае ўражання выпадкова сабраных твораў. Галоўная ідэя кнігі — веліч душы, высакародства савецкага чалавека, яго маральнае перавага над людзьмі, выхаванымі ва ўмовах капіталістычнага ладу. У гэтым — асноўная вартасць зборніку Івана Шамякіна.

Тэма Вялікай Айчыннай вайны савецкіх пісьменнікаў прывялілі ніякага выдатных кніг, якія ўвайшлі ў скарбніцу сусветнай прагрэсіўнай літаратуры. Гэта, аднак, не азначае, што тэма Айчыннай вайны вычарпана, што пра яе негэта сказаць нічога новага.

Свежыя, хвалючыя словы сказаў пра гэтыя незабыўныя дні ў сваім зборніку «На знаёмых шляхах» Іван Шамякін.

«... Гітлераўскі вырадак, нямецкі камандант сіла Прыгры, оберлейтанант Генрых Візнер застрэліў маю, забіў дачку і замужнюю жонку маёра Савецкай Арміі Раманенкі. Перад смерцю жонка завячыла маёму знаёмай агітацыя ката і адмоўчыла яму. Думка пра блізкасцю помсту гарыць у сэрцы маёра ўсе доўгія гады вайны, вядзе яго ў самае лёгкае баць. Страшнае зварынае аблічча фашысцкага вылюдка Візнера, як здань, паўстае перад Раманенкам на вуліцах нямецкіх гарадоў, у калонах ваеннапалонных. І вост — апошні дзень вайны. Раманенка атрымлівае магчымасць трапіць у горад Крэнці, дзе ён ведае, жыць сам яго смярцельна вартар. Ён едзе ў гэты горад, адшуквае вартару Візнера, каб выкапаць клятву, дадзенаю жонцы, самому сабе.

Як зрабіў-бы на месцы савецкага чалавека садаць любой капіталістычнай арміі — наўрад ці трэба гаварыць. Перад Раманенкам — безбаронны і бездапаможны, насмерць перападоханы перад неміччэй распалаты, — бацька Генрыха Візнера, маці, маладая жонка і двое дзяцей. У руках у Раманенкі — зброя. Сэрца яго напружана свячэннай, справядлівай помстай...

«Для чаго я прыхаў сюды? — думалі Раманенка, глядзячы на сям'ю ката... Галя патрабавала знайсці іх. Святае пянавісць, голас помсты вялі мяне сюды на працягу двух год. Што я павінен зрабіць? Помсціць дзіцячым, жанчыне? Не. Для мяне дзеці сьць дзеці, хоць яны і дзеці ката. Я садаць. Я не магу забудзіць свае рукі крывёю дзяцей».

І Раманенка выходзіць з пракалатага дому. Выходзіць наспешліва, нібыта бяжучы дыхаць наветрам яго, атручаным агітывам фашызмам.

«У яго бабела галава.

Але ў глыбіні душы было лёгка і радасна. Якраз такое пачуццё было ў яго, калі ён у сорах першым годзе ў першым маі падбіў два немцкія танкі. Ён зразумеў, што гэта радасць цяжкай перамогі — маральнай перамогі над сваім ворагам... Лейтанант зразумеў яго пачуцці, і яму

захацелася ад пчырага сэрца абняць свайго камандзіра, простага савецкага чалавека».

Так проста, без гучных фраз, заканчваецца апавесць «Помста», якую адкрываецца кніга Івана Шамякіна. І чытач верыць гэтай твору, які прадзіва паказвае савецкіх людзей — мужных і цвёрдых у баю, нявольных і неперажоных.

Адмаўляюцца ад фізічнай помсты сваім асабістым ворагам і гэтым маральна перамагаюць іх, савецкі чалавек ніколі не дае таму, хто наносіць удар у спіну свайму народу, сваймі бацькаўшчыне, таму што бацькаўшчына для савецкага чалавека — вышэй за ўсё. І калі ў апавяданні «Браты» камісар Міхееў даведваецца, што яго старэйшы брат Міхайла аказаўся здраднікам, дзёржыграм, ён сам загадае расстраляць блазіўца перад стром. Да здрадніка Радзімы літасці няма. У гэтым — сіла савецкага чалавека, яго маральнае характэр, веліч яго душы.

Тэма дружбы, баявога братэрства савецкіх воінаў прысвечана і апавяданне «У снежнай пустыні».

Савецкі бамбардзіроўшчык, пашкоджаны ў баю над варажым фіёрдам, вымушаны быць зрабіць пасадку на тэрыторыі, занятай праціўнікам. У часе бою штурман самаста Волькаў быў цяжка паранены. Ён не мог самастойна рухацца, ён наўрад ці застаўся жыць, і тым больш — уладчыні ад фронту, з'імаю, у снежнай пустыні. Волькаў просіць лётчыка пакінуць яго, а самому прапрацаваць да свайх. Але адна праца думка пра гэта для лётчыка страшней за ўласную смерць. Паранены лётчык знаходзіць у сабе сілы, волю, упарцасць, каб не толькі змайстраваць лётку для сябе і прымітыўныя сапкі для цяжка параненага сабра, але і вецці на гэтых снях штурмана многіх дзясяткі кіламетраў па снегу, у люты мароз. Перамогі ў святацы з гарнізоном фашысцкага наглядальнага пункта і перадапоўны ўсе пераходы, лётчык разам з сябрам прапрацаваць на сваю тэрыторыю.

Вялікім дачыненнем, высокім пачуццём савецкага патрыятызма напружана апавяданне «Далёкая камандзіроўка», у якім гаворыцца пра тое, як савецкі інжынер Ірохін, знаходзячыся ў камандзіроўцы ў Канадзе, выпадкова аказаўся ў пасажырскай самалёце разам з другімі пасажырскамі — англійскім лордам Джудам Стонам, канадскай місіс Нольбер і невялікай дачкой. Самаст зрабіў вымушаную пасадку ў пустынным мясцовасці. Ірохін не можа не аданіць на заслугах выдатнае майстэрства пілота, які прыляжлі машыну на невялікім кавалачку зямлі. Ён з павягай ставіцца да лётчыка, які сваёй мужнасцю выратаваў пасажыраў ад амаль немінучай пагібель. Інакш ставіцца да пілота Джуд Стона і Канадка. Для місіс Нольбер пілот — проста прыдатак да машыны, які сэрваў яе свечасвоены прылет да бацькі-бакалейшчыка; для багатага англійчана — «шаратан», які «дорага заплаціць яму за вымушаную пасадку». Джуд Стон не жадае заўважаць іншых пасажыраў самалёта — ні інжынера, ні жанчыну, ні дзіця. І толькі калі голад пачынае мучыць і яго і іншых пасажыраў, ён звартае ўвагу на тое, што Ірохін, які адзіны меў некаторы запас ежы ў самалёце, дабрахотна адмаўляецца ад яе ў карысць дзіцяці — маленкай дачкі місіс Нольбер.

Англічанін не можа зразумець гэтага дзіўнага, на яго погляд, учынку. Сумленне, любоў да дзяцей — усё гэта з'яўляецца чужым для англійчана. Ён разважае па-

свойму чынніца і нахабна.

«Сварыстаўшы момант, калі жанчына выехала дачку на двор, англійчанин шагнуў да Ірохіна.

— Я — лорд Джуд Стон... Мой бацька — Эдвін Стон — член парламента і другі сакратар міністэрства навінаў... Я плачу вам любую суму за твае порцы харчоў, якія вы аддаце гэтай... бакалейшчыцы. Вы, канешне, зразумееце, што мае жыццё дражэй, чым жыццё гэтай...».

Стрымаваючы гней, Ірохін адказаў так, як на яго месцы адказаў-бы кожны савецкі чалавек:

«— Я не гандляр, містэр лорд! І на маёй Радзіме сумленне не прадаецца!»

У гэтым адказе — і гордасць за сябе, савецкага чалавека, і гордасць за сваю любімую і вялікую бацькаўшчыну.

«Здзіўленая мара» — апавяданне пра маладога доктара, які ўпершыню пачынае самастойную практыку ў аддаленым сельскім раёне. Толькі ўчора яшчэ Сцяпан быў студэнтам медыцынскага інстытута. Толькі ўчора яшчэ здаваўся яму вельмі далёкім той час, калі ён станае доктарам, калі людзі будуць звартацца да яго, спадзеючыся на яго дапамогу. А сёння гэтая мара ўжо ажыццявілася. Сцяпан — доктар, ён сам згадзіўся паехаць у раён, хоць мог-бы застацца ў горадзе пры інстытудычэй клініцы. Ён іраваўся ў раён, каб быць у самай гупцы народа, каб прымысць яму карысць сваімі ведамі, атрыманымі ў інстытуде. Ажыццявіўшы сваю мару, ён думае «... аб тым залатым часе, калі смерць чалавека ад хваробы і асабліва смерць дзіцяці будзе надзівычайнай з'явай... Калі аб кожным такім няшчасным выпадку будзе персанальна дакладваць ажыё ў міністэрства... Ці, можа, нават і вышэй... Будзе такі час? — пытаецца Сцяпан і сам уласно адказвае: — Я, думаю, будзе. У ў нас — хутка».

Іван Шамякін — яшчэ малады, але несумненна здольны пісьменнік. Нічога, што многія апавяданні яго, уключаныя ў кнігу «На знаёмых шляхах», напісаны рапеш, чым быў створаны раман «Гамбокая плянь», які атрымаў усеагульнае прызнанне. І апавесць «Помста» і большасць апавяданняў новай кнігі Шамякіна напісаны рукой таленавітага літаратара. Праўда, не ўсе. Слабей за іншыя напісана апавяданне «На знаёмых шляхах», якое нагадвае нарыс пра сустрэчу двух баявых сабраў, былых партызан — маёра Падбярэзнага і сакратара Прыдняпроўскага райкома партыі Лугіна. На непатрэбную сямтыментальнасць і прыгодушня збіваецца аўтар у апавяданні «Бацька», на перапраданую гіпербалізацыю — у апавяданні «Складанае пытанне».

Нельга абійсці маўчаннем істотныя недарокі ў стылі, у мове нават лепшых твораў зборніка. Імкнучыся расказаць пра падзеі і людзей як мага падрабней і больш пераканальна, аўтар іншы раз бывае многаслоўным, адыходзіць у бок ад асноўнай сюжэтнай лініі. Пісьменнік часам не дае чытачу магчымасці самому адчуць усю глыбіню і значнасць ідэй, выказанай у апавяданні, а імянецца сам тлумачыць тое, што відавочна і чытачу. Ад гэтага многаслоўя, ад імкнення ўсё падрабязней і дасцей некаторыя апавяданні становяцца рычымі, у іх не адчуваецца патрэбнага напружання.

І ўсё-такі новая кніга Івана Шамякіна «На знаёмых шляхах» з'яўляецца несумненным сведчаннем таленту маладога празаіка, росту яго літаратурнага майстэрства.

Аляксандр Міронаў.

Аб заганным стылі ў працы філармоніі

Чацверты пленум праўлення Саюза кампазітараў СССР справядліва крытыкаваў беларускую кампазітарскую арганізацыю за творчае адставанне. Трэба спадзявацца, што сурова большасць крытыка дапаможа нашым кампазітарам узняць сваё майстэрства і стварыць высокадзейныя музычныя творы.

З дзейнасцю арганізацыі Саюза кампазітараў БССР непасрэдна звязана работа ўсіх музычных устаноў рэспублікі і ў першую чаргу філармоніі.

Дзейнасць беларускай Дзяржаўнай філармоніі (дырэктар Г. Прагі) не можа задаволіць узросшымі запатрабаванні савецкага народа.

Галоўнай задачай філармоніі з'яўляецца сістэматычная прапаганда лепшых твораў беларускай і ўсёй савецкай, а таксама класічнай музыкі, наладжванне папулярных агульнадаступных лекцый-канцэртаў, усмернае навішчэнне выканаўчай культуры мастацкіх калектываў, правядзенне канцэртаў майстраві музычнага мастацтва.

Але, акрамя сімфанічнага аркестра, аркестра народных інструментаў і струнна-квартэта, філармонія не мае ніводнага спевака, музыканта, піяніста, лектара. Між тым, у рэспубліцы сьць маладая кадра: выпускнікі кансерваторыі — Тупчанка, Малеінуўская, Брыянкава, Адейшківа, студэнты старых курсаў кансерваторыі і інш. Аднак філармонія не дбае аб сваёй папулярнасці. Пераважная большасць раённых Дамоў культуры, некаторых прамысловых цэнтраў і абсалютная большасць калгасных клубоў нават не ведаюць аб яе існаванні.

У студзені і лютым г. г. на ініцыятыву ансамбля народных інструментаў у Баранавіцкай вобласці было праведзена 20 канцэртаў-лекцый. Слухачам у папулярнай форме расказвалася аб развіцці беларускай музычнай культуры, аб палітыцы партыі ў галіне музыкі, аб сутнасці фармалізма ў мастацтве, аб заняпадзе музычнай культуры ў капіталістычных краінах і інш. Канцэрты-лекцыі праходзілі з вялікім поспехам. Але-ж гэты вопыт філармонія не падхлала, і ён праішоў бясследна. Наогул, адносіны філармоніі да аркестра народных інструментаў выклікаюць адзідушнае, а часцей за ўсё — абурэнне.

Кіруючым прыняццям у дзейнасці філармоніі з'яўляецца «камарыцыйнасць». Гэты прыяцнік актыўна падтрымліваецца намеснікам начальніка Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР тав. Ваганавай.

Замест усмертнага падхлання і па-

гаца ўжо самае адкрытае гандлярства.

Камарыцыйны падыход кіраўніцтва філармоніі да аркестра народных інструментаў выяўляецца нават і ў аплане за выступленні невялікай калекцыі салістаў-цымбалістаў. На просьбы аб аплане тав. Прагі заўвагае: «Нама грошай», або: «Надумаеш, што варты канцэрты аркестра навярнуцца тварам да публікі і сыграць «канцэрт для цымбала». Такая недаацэнка і ўраўнілаўка прыводзіць да таго, што мы амаль не маем росту новых салістаў-цымбалістаў.

Зусім непармальнае становішча з тэрыфікацыяй у аркестры. 4—5 год таму назад у аркестр прышлі людзі з малой кваліфікацыяй. За гэты час людзі значна творча вырасталі, некаторыя з іх атрымалі і атрымліваюць дыплом аб атрыманні музычнага вучыцтва або кансерваторыі, тым не менш, стаўкі іх застаюцца на ранейшым узроўні, хоць у штатным раскладзе сьць больш вышэйшых стаўкі і сьць некаторы раззэр зацверджанага фонда зарплатаў.

Старонне ў рэспубліцы высокаякаснага аркестра беларускіх народных інструментаў, які з'яўляўся б прыкладам для самадзейных калектываў, і разам з тым прапагандаваў-бы лепшыя творы савецкай і класічнай музыкі, — вельмі важная і адказная задача.

Нягледзячы на чыноўніцкую абьяквасць з боку кіраўніцтва філармоніі, аркестр народных інструментаў вырае ў паўнаценні мастацкі калектыв. Аркестр атрымаў добрую ацэнку на III пленуме Саюза савецкіх кампазітараў СССР. Генеральны сакратар Саюза кампазітараў тав. Хрэнкіўка выказаў у сваім лісце падзяку калектыву за высокакасную энергічна і шырокую прапагандаў лепшых інструментальных твораў савецкай музыкі. Высокую ацэнку далі, праслухаўшы аркестр, выдатныя дзеячы савецкай музыкі Гаіор, Кішнер, Каваль, Вярхоўка, Цярэцькоў і інш. Часопіс «Савецкая музыка» апаніў аркестр, як «Яку культурнага і прагрэсіўнага значэння».

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

І гэта не павінна супакоіць нас. Мы можам зрабіць значна лепш і больш. Для гэтага трэба аказаць нам дзейную дапамогу і перш за ўсё неабходна пазбыцца той недаацэны значэння народных інструментаў, якая, на жаль, яшчэ існуе ў філармоніі і Кіраўніцтве па справах мастацтва.

Замест усмертнага падхлання і па-

ВЫШЕ КАЧЕСТВО!

Выступление «Литературной газеты» со статьями «Мягкое благополучие» и об- суждение нашей работы на президиуме правления ССП БССР вскрыли серьезные недостатки и сыграли решающую роль в дальнейшей творческой активизации рус- ских писателей республики, в организа- ционном укреплении секции русской ли- тературы и редколлегии альманаха «Со- ветская Отчизна».

Альманах «Советская Отчизна» являет- ся печатным органом русской секции. Он призван популяризировать лучшие произ- ведения русских писателей республики. Однако, редколлегия альманаха часто представляла страницы для небрежна- го, недостаточно требовательно подходи- ла к каждому произведению в отдельности.

Президиум правления ССП БССР совер- шенно справедливо потребовал укрепления состава редколлегии, коллегиальной оцен- ки идейных и художественных качеств предназначенных для печатания в альма- нахе произведений. Уже на шестом номере альманаха мы видим первые результаты коллегиальной работы. Несмотря на неко- торые недостатки, указанные нам крити- кой, шестой номер свидетельствует об улучшении нашего творчества. Задача состоит в том, чтобы и впредь настойчи- во бороться за неуклонное повышение идей- ного и художественного уровня публикуе- мых в альманахе произведений.

Президиум правления ССП БССР под- верг резкой критике работу бюро нашей секции. Действительно, бюро не было творческим ядром секции, оно самоустра- нялось от творческих вопросов, не обсу- ждало новых произведений русских писа- телей республики, не заслушивало их творческих отчетов.

С первых шагов обновленный состав бюро секции стремится перестроить свою работу, направить ее на творческую активизацию писателей, на помощь писа- телям в совершенствовании их художе- ственного мастерства.

Мы пришли к выводу, что литератур- ные «середи», которые проводились сек- цией два раза в месяц, не давали воз- можности серьезно готовить обсуждение творчества наших писателей, и таким об- разом не являлись для них настоящей школой. Сейчас мы один раз в месяц практикуем заранее подготовленное об- суждение того или иного произведения с широким и активным участием поэтов и прозаиков. Так, мы обсудили новую по- весть П. Шестерикова (Могилев), посвященную новаторам производства. Наши замечания дали возможность автору серьезно дорабо- тать и улучшить повесть и представить ее в седьмой номер альманаха. Активно была обсуждена повесть Л. Шапиро «Ко-

миссар Дестев» и новый роман В. Кабака, посвященный жизни и борьбе трудящихся Западной Белоруссии под игом белопапской Польши.

Как показал опыт, очень большую пользу в дальнейшем росте наших писа- телей приносит обсуждение произведений совместно с поэтической и прозаической секциями ССП. Так, недавно на бюро секции прозы было проведено обсуждение сборника рассказов Е. Садовского. Автор получил замечания и продолжает работу над сборником. В дальнейшем мы должны еще активнее сотрудничать с другими творческими секциями Союза писателей, добиваться того, чтобы каждое крупное произведение писателя получало широкое обсуждение.

В связи с этим хочется сказать и о необходимости творческого содружества наших писателей с русскими писателями других республик, краев и областей на- шей страны. В этом окажут большую по- мощь обменные странички в альманахах. Так, в седьмом номере мы даем отдел поэзии и прозы писателей-сибиряков. Как творческому переключку друзей, в июль- ском номере своего альманаха они печатают наши стихи и рассказы.

Небывалый рост современной советской белорусской литературы ставит перед нами вопрос переводной работы, широкой популяризации лучших произведений белорусской литературы среди русских чи- тателей. О том, что мы успешно можем справиться с этой задачей, свидетельствует перевод нашими писателями и поэтами Письма белорусского народа великому Сталину в день его семидесятилетия, а также переводы рассказов белорусских писателей И. Гурского, Я. Бриля, М. Пос- ледовича, стихов и поэм А. Кудашова, М. Танка, А. Белевича, А. Велюгина, К. Киреевко и других. В области перевода плодотворно работают А. Миронов, Д. Ко- валева, П. Волкодаев, К. Титов.

Текущий год знаменателен для нас, как год плодотворной работы. В Государствен- ном издательстве БССР в этом году вы- дут из печати шесть книг русских писа- телей республики. Среди них — сборник рассказов для детей «Честное пионерское» А. Миронова, сборники стихов Д. Ковале- ва, П. Волкодаева, повесть о тракторном заводе «Зарево над лесом» В. Лютовой, очерк о подпольщиках-комсомольцах Мин- ска Н. Пятницкого и другие. Задача со- стоит в том, чтобы не только закрепить наши скромные успехи, но и в дальнем неуклонно повышать идейный и художественный уровень нашей литерату- рной продукции, растить новые молодые кадры русских писателей республики.

Николай ГОРУЛЕВ, председатель бюро секции русской литературы ССП БССР.

Альманах «Советская Отчизна»

Редколлегия альманаха «Советская Отчизна» сдала в производство очередной, седьмой номер.

Проза в альманахе представлена пове- стью П. Шестерикова «Золотая жила», рассказами В. Соколова, Н. Пятницкого, очерками «На осушенных болотах» Г. Ла-

зарева, «Славный год» А. Миронова, «Счастье» А. Шаропова.

В номере публикуются новые стихи Дм. Ковалева, Н. Горюлева, П. Волкодаева, А. Лозневого, К. Титова. В разделе «Пере- клочки друзей» представлены стихи и рассказы писателей-сибиряков.

Василий СОКОЛОВ

Венгерская рапсодия

(Рассказ)

В майский день в селе Капошвар, раскинушемся на чуть возвышенной венгерской равнине, остановился военный госпиталь. Под него был отведен пустой помещицкий особняк со старомодным балконом, вдоль которого протянулись резной, похожий на кружева, карниз. Возврат особняка росли старые яблони и липы.

На ветере, пока ехали полем, люди не ощущали жары, но едва автомашины остановились возле особняка, все сразу почувствовали нестерпимую духоту. День был по-настоящему сухой и знойный. В небе неподвижно висели перистые облака.

Доктор Миротворцев, засучив рукава, начал вместе с обслуживающим персоналом сгружать и переносить в особняк складные койки, столы, тифляки и прочее госпитальное имущество: скоро долж- ны были прибыть раненые.

Высокий, худой, лет сорока пяти на вид, доктор тяжело дышал и звучно откашливался, когда приходилось тащить какую-либо грузную вещь.

— Павел Иванович, — окликнул его начхоз госпиталя, — отдохните, без вас управимся.

— Кто? Я? Отдыхать? — удивился врач. — Не до отдыха. Они больше устали — раненые, пациентки наши.

— Это верно, — согласился начхоз. — Кстати, вы квартиру мне подо- брали?

— Давно готова.

— Это в правом крыле особняка?

— Да, — улыбнулся начхоз. — Хорошая комната: мебель, ванная, венецианское окно...

— Смотрел, — кивнул головой Миротворцев, — но зачем, скажите, мне такая роскошь? Мне попроче... Вон там, в селе отведете: к народу поближе, ясно?

Начхоз не стал спорить: знал — бесполезно.

Подвину вечером Миротворцев пришел на отведенную ему квартиру, в доме

венгерского крестьянина. И едва прилетел на постель, как сразу крепко, без сновидений, уснул.

Утром он поднялся, как всегда, с зарею. Проворно оделся, вышел на двор, пошел к камышовой изгороди.

Доктор с любопытством осматрелся вокруг.

Дом крестьянина выглядел невзрачно: низкие глинобитные стены под черепичной крышей, подслеповатые окна. Рядом стоял покосившийся от времени амбар. К нему прижимались высокие, на сваях, пристройки, похожие на клетки, с остатками прошлогодней кукурузы в початках. «Небогато живут», — подумал врач...

Он хотел было направиться к недалекому полю, но вдруг замер, не донеся руку до калитки: откуда-то послышалась негромкая, нежная, очень грустная песня. Пела девушка, и хотя доктор не понимал слов песни, но слушал ее с глубоким волнением. Каждый звук песни ведал тихой мечтой о далеком, несбыточном счастье...

Доктор медленно направился в сад, остановился за деревом. В нескольких шагах, спиной к нему, стояла девушка с донатой в руках. Что-то странное в ее облике поразило Миротворцева. Он шагнул к девушке, негромко спросил: — Что с вами, дитя мое? Девушка вздрогнула, зашепеля на тропинке к дому, но не рассчитала расстояния до калитки, наткнулась на чстокол. Доната ахнула о деревянную изгородь.

Из хаты вышел хозяин, взял девушку под руку и увел в дом. Доктор упрямился себя: «Испугал. Надо пойти извиниться». Но хозяин снова появился во дворе.

Скрестив на груди руки, он не то испугом, не то с подозрением глядел на Миротворцева. Это был коренастый старик, лысый со лба, с широкими жесткими

бровями, сходящимися на переносе. Лохматые рыжие усы, точно вырезанные из овчинного меха, свисали к подбородку.

С минуту хозяин молчал, затем низко поклонился и неожиданно заговорил по-русски.

— Меня зовут Надь. Надь Лайош... — Очень приятно, — ответил врач.

— Вы будете доктор?

— Да, доктор.

Миротворцев с любопытством глядел на старика. Было в его фигуре странное несоответствие: грузное туловище, сильно наклоненное вперед, казалось, с трудом удерживалось на длинных тонких ногах. Усталые глаза глядели из-под тяжелых бровей.

— Что с этой девушкой? — нарушая неловкое молчание, спросил доктор. — Несчастная она, — ещё больше нахмурился старик. — С малых лет света лишилась, а теперь — восемнадцатый... Горе мое!

— Неужели ничего нельзя было сделать?

— С дочкой-то? — переспросил Лайош. — Э-э, что говорить: все продал, всё до нитки, а толку? Раньше хоть малость видела, а как сводил к врачу, совсем ослепла.

— Отчего же?

Лайош ответил не сразу: постоял, подумал, словно взвешивая — стоит рассказывать или нет. Наконец, заговорил: — Дело так было: вижу, дочка моя, Мариэтта, взрослеет, а с глазами у нее беда. Тут как раз доктор объявился: из Германии приехал. Решил сходить к нему: не маяться же ей всю жизнь! Довелся приема, высказываю ему свое горе. А он — «медицине, говорит, все понятно. За лечение — пятнадцать тысяч пенно».

Пришел я домой, прикинул — голова в круг пошла: либо хозяйство продавать, либо не лечить. Но как можно не лечить? Не в хозяйстве счастье — в девочке моей. Отвел я на базар корову, продал вничью платку — самую дорогую мамочку о жене... Кое-как раскочегорил. — Значит, он все таки начал лечить? — спросил Миротворцев.

— Да, начал, в этом-то и беда моя, — жалко проговорил Лайош. — Проходит

неделя, месяц убывает, а он всё глаза мазью какой-то мазет... Отнес я ему последний взнос, пять тысяч пенно. Для этого все продать пришлось, — голые стены в хате остались. Взял он денег, смеется: «Скоро, говорит, твоя дочь прозреет». А на утро от мерзавца и след простыл: обобрал крестьян, кого мог, и удрал. Лишь ветра в поле. С тех пор и жить нам почти нечем, и дочь навеки слепой осталась.

— Наверки? — осторожно переспросил Миротворцев. — А как, скажите, называл он болезнь вашей дочери?

— Ката... — неуверенно начал старик, — кара... катава...

— Катава? — подсказал врач.

— Вот-вот, — обрадовался Лайош. — Катава. Это очень опасная болезнь?

— Как вам сказать... Она не опасная для жизни, но человек навсегда останется слепым, если не принять меры.

Старик впился в глаза собеседника полным нетерпеливого ожидания взглядом. От напряжения на лбу его выступили мелкие капельки пота. Миротворцев понял его волнение и как можно увереннее, обнадеживающе заключил:

— Катавакта излечима. Да, излечима, поверьте мне: ведь я глазной врач и не раз имел с ней дело.

3

Вся округа говорила о том, что русский врач готовится совершить чудо: вернуть зрение слепой дочери Лайоша.

Миротворцев, действительно, давно подготовился к операции, но теперь сам Надь Лайош со дня на день откладывал её. Наконец, как-то вечером доктор не выдержал, напрямик спросил старика: — Вы что, сомневаетесь во мне, как во враче? — В вас? Почему? — не понял Лайош. — Почему же вы медлите с операцией? Или хотите на всю жизнь оставить дочку слепой? Лайош опустил голову, сжался, есугулился.

— Слепой? — глухо переспросил он. — О нет, нет, видит бог — я хочу ей счастья! Но... но чем платить, доктор! У меня ничего не осталось: ни пенно...

— Что вы сказали? — вскричал Миротворцев со стула. — Платить? Да где

Встречаясь за обедом и за чаем, среди неотложных дел и бедности, в чертах знакомых мы не замечаем тех перемен, что оставляют дни.

А кончим службы срок, войной продленный — не то чтобы знакомый, даже мать, сквозя слезы кроткие промолвит удаленно: — А возмужал-то как, и не узнать...

Помолодеет мать — так будет рада.

И не спросив, она поймет твой путь.

И скажет: — Ляг, с такой дороги надо как следует, сыночек, отдохнуть.

И упадешь ты, обо всем на свете забудь.

И как убитый будешь спать.

А мать — рассматривает тебя.

Дмитрий КОВАЛЕВ

ВОЗМУЖАНИЕ

Встречаясь за обедом и за чаем, среди неотложных дел и бедности, в чертах знакомых мы не замечаем тех перемен, что оставляют дни.

А кончим службы срок, войной продленный — не то чтобы знакомый, даже мать, сквозя слезы кроткие промолвит удаленно: — А возмужал-то как, и не узнать...

Помолодеет мать — так будет рада.

И не спросив, она поймет твой путь.

И скажет: — Ляг, с такой дороги надо как следует, сыночек, отдохнуть.

И упадешь ты, обо всем на свете забудь.

И как убитый будешь спать.

А мать — рассматривает тебя.

СВОЙ ДОЖДЬ

Теперь у нас свой дождь... Проснешься рано, скорей оденешься — и на поля.

И только повернешь голову крана — струи прорвутся, травы шевель.

И радо солнце появиться в небе: путь над землею свежестыю промочит.

Приятно яркому, что каждый стебель в степи безводной напоен и сыт;

что, наконец, в природе есть порядок, и стоит только бросить первый луч — в струях над яркими стельно радуг, и так поток свечения мочуч, что жмурятся, летя из заграницы, послы и гости: свет такой откуда?..

Приподымаются дубки в пшенице, чтоб сверху посмотреть на это чудо. Где не сулят осадков по полгоду в горячечном сиянье небеса — у нас теперь свой дождь, своя роса, своя благоприятная погода.

Петр ВОЛКОДАЕВ

РОЖЬ

Овсы вскипают за тропой... А ромь вокруг какая! Не зря трудились мы с тобой, Ночей недосыпая.

Не зря задерживали снег В январские морозы, Рыхлили почву по весне, Подкармливали озимь.

Теперь она стеной стоит Вдоль полевой дороги.

И каждый колос норовит Плечо мне потрогать.

Широк в полях разлив зари. Плывут хлеба по склонам... Сожни их в срок и убери, Чтоб не было урона.

Чтобы отборное зерно Пошло на элеватор, И на колхозное гумно, И караваем в хату!

Николай ГОРУЛЕВ

ТВЕРДЫЙ СПЛАВ

На земле нашли когда-то камень И решили: тверже его нет... С каменным копьём и молотками На зеринный устремлялись след. Но под веющим солнцем и водою Рассыпался камень на куски, Хоронили камень под собою Жесткие зыбучие пески. Человек отрыл тогда железо, Жег его, и плавил, и ковал. Им он даже твердый камень резал, Новые строения подымал. Но железо гнулось, словно ива, И легко крошилось, Как эмаль. И тогда планете всей на диво Человек сварил литую сталь.

Так рождался Новый сплав за сплавом Все сильнее, тверже и прочней. Стали сплавы Трудовой славы Окрыленных радостью людей. Не случилось, Что в дыму сраманья Сталь, железо, Камень и броня, Как обыкновенные поленья, Рушились от жарного огня. Лишь нигде Не сдвинулся сплав единый — Наш великий, трудовой народ. Через все преграды исполнимо Он идет в грядущее, вперед.

Новая карта

Подростками, Еще за школьной партией, Как самый обязательный урок, Мы, наклонившись, изучали карту. Нарандашом очерченный кружок. Там шли вперед Войска Мао Цзе-дунга За новый день, В глазах — весна. Над новой страной, Чтоб жизни новой, Жизни вечно юной Бурлить и за китайской стеной, И вот теперь, Хотя и не за партией, Мы вновь и вновь С волнением глядим На ту же, но совсем иную карту, Что испытала и огонь и дым.

Мы не клочок Земли свободной ищем, Она раскинулась из края в край. Стоит над феодальным пепелищем Помолодевший, радостный Китай. Рабочие, и батраки, и кули, Всю жизнь мечтавшие о лучшем дне, Широкой грудью глубоко вдохнули В своей любимой и родной стране. Простор полей, И фанзы, и заводы, И реки, и бескрайние моря. Навек отныне отданы народу, Что жил не понаряясь, а борясь. И потому, хотя и не за партией, Мы вновь и вновь С волнением глядим На ту же, но совсем иную карту, Что испытала и огонь и дым.

Александр ЛОЗНЕВОЙ

Песня о Доваторе

По снежным равнинам, по скатам За взводом пронесится взвод. На запад стремится Доватор, Лишь черная бурка врзлет.

Лишь ветер вдогонку по следу Бросает поземной степной. Еще далеко до победы, Еще не один будет бой.

И, может, товарищам многим Придется оставить седло. Под конским копытом дороги Военной пургой замело.

И думает думу Доватор: Обломками в реках мосты. — Но мои казачьи крылатые, Казачьи удары круты.

Пылают родные селенья, — До неба огнем языки, Но танки уже в наступленьи, И всинули хлопцы клинки.

И он вылетает под знамя, Кто сдернит орлиный полет!.. Таким он остался в преданьях, Таким он в народе живет.

Семен СЕЛИВЕРСТОВ

ПОЛЕСЬЕ

По утрам над Полесьем туманы плывут, Белой пеной сады на Полесье цветут, И орлы в поднебесье высоко лаят, Обучая бесстрашному лету орлят.

Катят зыбкие воды и Припять и Буг, И на пахоту вышедший тракторный плуг Земляные пласты поднимает волной — Будут здесь урожаи — хлеб золотой!

Катят зыбкие воды и Припять и Буг, И на пахоту вышедший тракторный плуг Земляные пласты поднимает волной — Будут здесь урожаи — хлеб золотой!

Будут здесь урожаи — хлеб золотой!

Над безбрежной равниной гудят провода, На зеленых просторах пасутся стада, И разливом гречихи глаза ослепши Там, где раньше над топями гнулся камыш.

Пчеловоды колхозов нас медом поят, Садоводы — выращивают виноград; Все, куда ни помотришь, живет и поет, — Хорошо на Полесье! Полесье цветет!

Пчеловоды колхозов нас медом поят, Садоводы — выращивают виноград; Все, куда ни помотришь, живет и поет, — Хорошо на Полесье! Полесье цветет!

Хорошо на Полесье! Полесье цветет!

вы слышали, чтобы советские врачи бра- ли за лечение деньги!

— А как же иначе? — растерялся Лайош.

— Чтобы завтра же больная была в госпитале! — затрепет врач. — Слышите? Завтра, и ни днем позже!

4

Миротворцев не мог не волноваться, хотя предстоящая операция не была для него чем-то особенным, новым: ему и раньше приходилось возвращать зрение больным катарактой. Но сейчас он испыты- вал чувство совсем особой ответственности: Миротворцев понимал, что, опери- рую венгерскую девушку, он защищает не только личную честь врача, но и честь всей советской медицины. А это совсем другое дело...

Операция происходила утром в хирургическом кабинете, из окна которого (скрытая живописный вид на реку. Она заняла лишь несколько минут, а Миротворцеве показалось, будто целую вечность работал он, вкладывая в свои тонкие гибкие пальцы все умение, всю волю, всю свою веру в победу над болезнью. И когда девушку унесли, наконец, в палату, врач с удивлением заметил, что за раскрытым окном кабинета сверкает солнцем и зеленью буйный весенний день.

Около двух недель Мариэтта лежала с повязкой на глазах.

«Будет видеть или нет?» — как каждый день спрашивал себя доктор и чувствовал, что всё больше и больше волнуется по мере приближения момента удаления повязки с глаз пациентки.

Наконец и этот момент наступил. Возле постели больной собрались врач, сестры, санитарки. Миротворцев пришел в новом тщательно выглаженном и накрахмаленном халате. Стараясь казаться спокойным, уверенным, он склонился над койкой и, подгадав девушку по щеке, начал осторожно снимать повязку...

Девушка не левелилась, глаза ее оставались закрытыми, словно не верила она — не могла поверить в возможное чудо.

— Глаза, — негромко, по-венгерски сказал врач. — Открой глаза, Мариэтта...

В окно, под занавеску скользнул луч солнца. Он кос лег на койку, озарил лицо девушки. Мариэтта повернула голову к окну и густые ресницы ее раскряжились.

Губы девушки сложились в улыбку, глаза сощурились от солнечного света, и Миротворцев, тоже счастливо щурясь, не удержался, а пропел: — Она видит... Она видит, товарищи. Видит!

— Да, да, — повторила Мариэтта незнакомое слово. — Видит, фидит... — она радостно вскрикнула и, метнувшись с койки, припала к груди врача.

5

На радостях Лайош решил устроить праздник. Погода выдалась тихая, теплая. Столы с закусками вынесли в сад. Для доктора приготовили особенное кресло, на виду у всех, за круглым столом.

Подождав, пока гости наполнят вином стаканы, Надь Лайош поднялся с места и, поклонившись доктору, произнес тост за тех, кто принес венгерскому народу свет и счастье — за советских воинов.

— Орос, кесенем! Орос, йо!..*) — дружно подхватили гости, и каждый подошел чокунуться с русским доктором.

Миротворцеву было спокойно и хорошо среди внимательных, приветливых крестьян, и он думал, что незнание языка совсем не мешает ему понимать их радость и разделить их веру в светлое будущее. Доктор не заметил, когда исчезла Мариэтта, до этого сидевшая рядом с ним. Пошарив глазами, он увидел, как вдали мелькнуло среди деревьев светлое пятнышко девушки.

И почти тотчас там, за деревьями, возникла песня. Она началась на низкой, едва уловимой ноте и, как бы паря и поднимаясь, становилась все ярственнее, звучнее. Гости притихли, как и сам Миротворцев, захваченные мелодией. А в саду все звучал и звучал шумно-нежно, чистый голос девушки, рассказывавшей всему миру о своем счастье, о радости жизни.

*) Орос, кесенем! Орос, йо (венгерск.) — Русский, спасибо! Русский, хорон!

Аб першай цыркавой праграме

У сёлетняй праграме выступаюць асобы пакаленні артыстаў—маладыя і старэйшыя.

Тэатральныя артысты Оска-Ола працуюць у мастацкай манеры ўсходняга цырка, дзе жанр эквілібрыстыкі на дрэпе і жангльерства асабліва папулярныя. Дакладны баланс і складанасць нумароў сведчаць аб сапраўдным майстравстве канатаходцаў.

Выступленне канатаходцаў Хібіных вызначаецца сваёй разнастайнасцю. Тут мы бачым яду на веласпедзе па дрэце, баланс на хадзях, хаджэнне ў завязаным маху, кубліт, хаджэнне канатаходца па дрэце з партнёрам, які стаіць на галаве, і рад іншых складаных нумароў, якія сведчаць аб выключным балансе, раўнавазе і ласкі артыстаў.

Найбольш шырока ў першым цыкле праграмы прадстаўлена акрабятка. Асабліва прыхіла працуюць акрабяткі Падзёрныя. Іх партнёры гімнастыка спалучаюцца з высокай тэхнічнай акрабяткавага балансу.

Прыгожа праводзяць свой нумар артысты-прыгуні салтамарталісты Фядосавы. Вылучаюцца выступленне самога Фядосава, які робіць рэкорды нумар двайнога салтамартала ў паветры.

Не менш складанае выступленне эквілібрыстаў Галіцкіх на лясцыні. Яны ўдала прадэманстравалі нумар з прышом, але больш складаным з'яўляецца баланс лясцыні з пірамідай двух артыстаў над кулакам цырка.

Турністы Нікалаевы, якія працуюць на круглым турніку, вядомы мінскаму глядачу па сваім мінулагаднім выступленні. Іхнія практыкаванні, ад самых простых да самых складаных, сведчаць аб тым, што артысты ўмеюць рабіць разнастайным сваё выступленне і выкарыстоўваюць усе магчымасці для паказу багатага свайго жанра.

Выступленне музычных экскітрыкаў—сямі Біруковых у большасці свайго складання з папулярных савецкіх песень. Аднак асобныя жартоўныя сцэны, гумарэскі значна слабейшыя і нават пампаватыя.

Жакі-наэнікі Сабалеўскія выконваюць свае акрабятчыя нумары некалькі замаўджана, што ніяк не адпавядае такому энергічнаму і цікаваму жанру, як вальтэжарыя.

Заслужаны артыст РСФСР папулярны дрэсіроўшчык М. Зода ў некалькіх ступені імкнецца перамацаць лепшыя традыцыі дураскага заацырка. У першай праграме

ён паказвае два цыклы свайго выступлення. У абодвух цыклах адін прыпынак—імкненне да сюжэтнай пабудовы нумара, што найбольш поўна паказвае і дасягненне дрэсіроўшчыка і разам з тым дае магчымасць лясця прадэманстравальнікі гэтай дрэсіроўкі. Найбольш удалым сюжэтам з'яўляецца чыгунка, прычым асабліва добра падрыхтаваны момант выгрузкі і пагрузкі звароў. Імкненне надаць кожнаму зверу пэўную ролю, апраўдуць яго над персанаж тых асоб, якія сустракаюцца на чыгуначных станцыях значна ажыццяўляе выступленне. Такія сюжэты, як «Сон паліўнічага», «Сабакі і кот», сведчаць, што дрэсіроўшчык клопатліва аб форме свайго відывішча. Але і пры добрай пабудове нумара заўважаюцца часам некаторыя недакладнасці выканання: слабыя прыпынкі паміж нумарамі, недастатковае выкарыстанне асістэнтаў.

Размоўны жанр прадстаўлены ў праграме клоунамі—заслужаным артыстам Узбекскай ССР П. Баравіковым і ленинградскімі бубанідамі артыстамі Дземешам і Мозелем.

Запаўняюць паўзу паміж нумарамі—справа нядаўка. Артысту Баравікову ўдалося знайсці некалькі удалых сцянак. Добра, што артыст кожнаму свайму нумару падае гледзку культуру, выкарыстоўваючы для выступлення слова, музыку, акрабятку, грэцкес, сатыру—усе тым найбольш даходлівыя сродкі, якія дапамагаюць яму данесці жарт да глядача. Сцяна з бутэляй калі некалькі псеў ўражэнне пра таленавітага камедыяна артыста і зніжае змест яго выступленняў.

Выступленні Дземеша і Мозеля набадзваны ў традыцыйным плане бубанідаў клоунамі. Адуваецца, што ў Мозеля, які выконвае ролю «рыжлага», ёсць схільнасць да сатыры, калі меркаваць па прыпынках аб перамаўляючы белага амерыканскага дома ў карачыны, але «белы» клоун Дземеш ніяк не вызначае свайго амплуа. Як мінулы год, так і сёлета неабходна больш увагі звярнуць на размоўны жанр, палітычную сатыру, фельетон, куплеты, байку, аглед, нават нажана будаваць іх на месцовым матэрыяле.

Нажана, каб адну з праграм дырэктарыя зрабіла пры ўдзеле майстроў цырка нашых землякоў, бо іх шмат працуе ў розных цырках нашай краіны, напярэдняе падрыхтаваўшы гэтую праграму і напісаўшы да яе асобныя размоўныя нумары.

А. ЕКАНОУ.

Да заканчэння сезона

(Гутарка з дырэктарам тэатра імя Янкі Купалы тав. Стэльмахам).

8 чэрвеня заканчыў свой 30-ы сезон Беларускі Дзяржаўны драматычны тэатр імя Янкі Купалы.

У гутарцы з нашым карэспандэнтам дырэктар тэатра тав. Стэльмахам паведаваў:— У мінулым сезоне, у сувязі з капітальным рамонтам памяшкання, калектыву тэатра многа часу аддаў мастацкаму абслугоўванню насельніцтва гарадоў і раённых цэнтраў БССР і толькі апошнія два з паловай месяцы выступаў на асноўнай сцэне ў сталіцы рэспублікі.

Гледцам Мінска былі паказаны новыя спектаклі: «Асабіяк і завулку» бр. Тур, «Таленты і паклоннікі» А. Астроўскага, «Чудоўны скарб» М. Малеўскага і інш.

Неглыба не адзначаць, што апошні тэатральны сезон быў у творчых адносінах далёка не беззаганым. Большымі друк і савецкая грамадзкая справядліва крытыкавалі ідэяна-мастацкія памылкі спектакля «Чужы день» (рэж. Л. Лівінаў).

Мастацкі совет тэатра адзначыў ідэяна-мастацкія недахопы і ў спектаклі «Голае Амерыкі». Тут зноў мела месца шkodнае скарачэнне рэжысёрам Л. Лівінавым тэкста п'есы, апалітычная трактовка вобраза палітэма Брестэда (арт. Э. Шапка), прызначэнне ролі камуніста Маданальда (арт. П. Кекур), нізкі мастацкі ўзровень вобраза Сіціці і іншыя сур'езныя загані.

Значным недахопам у рабоце тэатра за гэты час трэба лічыць тое, што, працуючы з дэволь значнай групай беларускіх драматургаў, кіраўніцтва тэатра не забяспечыла выпуску ніводнага арыгінальнага спектакля. Улічыўшы гэта, тэатр дыялер узмацняе творчыя сувязі з беларускімі драматургамі. Галоўны рэжысёр К. Саннікаў заканчвае пастапоўку п'есы К. Губарэвіча «Цытадэль славы»—аб мужных абаронцах Брэстскай крэпасці. Хутка пачнуць працаваць даве пастаповачныя групы над камедыяй К. Крашчынкі «Пяночкі жаваранкі» і п'есай В. Віці «Янка Купала». Гэтыя спектаклі будуць выпушчаны да 30-годдзя тэатра.

У асеннім сезоне гледцам сталіцы БССР будуць паказаны таксама прэм'еры «Сям'я» І. Папова і «Калінавы гай» А. Карнейчука.

Пастапоўку новых твораў беларускіх

драматургаў ажыццяўляюць рэжысёры К. Саннікаў, П. Сушко і запрошаны для гэтай мэты народны артыст РСФСР лаўрат Сталінскай прэміі Н. Пятроў.

З выключнай вострыяй стаіць перад тэатрам праблема вылучэння і выхавання маладых актараў і рэжысёраў. За мінулы сезон можна назваць толькі асобныя ўдачы маладых актараў, і ў першую чаргу Е. Дакальскай у ролі Янкімы і У. Кудравіча ў вобразе Байра («Чудоўны скарб»). У штат тэатра прыняты ў гэтым годзе выпускнікі Маскоўскага тэатральнага інстытута рэжысёр П. Сушко.

У мэтах нападнення трупы зольнай моладзю, тэатр прыняў у свой склад студэнта Беларускага тэатральнага інстытута Р. Галкіна, які выконвае ролю маладога Леніна ў п'есе «Сям'я», выпускніцу інстытута Л. Драздову.

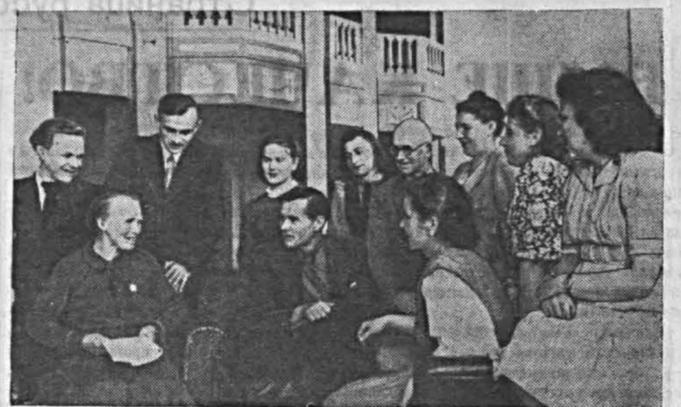
У пачатку новага сезона тэатр мяркуе запрасіць на сталую працу групу маладых таленавітых актараў з абласных тэатраў рэспублікі. Пры тэатры ствараюцца вярочныя студыі, дзе без адрыў ад вытворчасці будзе выходзіць зольная моладзь з мастацкай самадзейнасці. Найбольш зольныя слухачы студыі будуць прыняты ў творчы калектыв тэатра.

Моладзь тэатра больш рашуча будзе вылучацца на цэнтральныя ролі не ў парадку дубляжа, як гэта бывае часта, а ў якасці першых і асноўных выканаўцаў. Толькі такім чынам мы здолеем больш паспяхова вырашчыць маладыя актёрскія кадры.

Дыялер тэатр едзе на Украіну (Харкаў, Іадтава). Гастролі павінны ўмацаваць і паглыбіць шматгадоўны традыцыйны дружбы паміж украінскімі і беларускімі тэатрамі. У Харкаве будзе выпушчана прэм'ера «Калінавы гай» А. Карнейчука, мяркуем таксама паладзіць канцэрты—сустрачы з рабочымі і інтэлігентнай горада.

У гастрольным рэпертуары: «Паўшкіла», «3 народам», «Канстанцін Заслоў», «Чудоўны скарб», «Гэта было ў Мінску». Будуць таксама паказаны класічныя спектаклі «Апошнія» М. Горькага, «Таленты і паклоннікі» А. Астроўскага і інш.

У Мінск тэатр вернецца ў пачатку верасня.

Кіраўнік Азербейджанскага хора Т. Лапаціна (лева) расказвае кіраўнікам абласных хораў пра работу свайго калектыва. Фота Г. Буганкі.

Семінар метадыстаў музычнай самадзейнасці

Рэспубліканскі Дом народнай творчасці БССР гэтым днём правёў семінар-нараду метадыстаў абласных Дамоў народнай творчасці па музычнай і харавой рабоце. Мэта нарады—абмен вопытам і інструктаж на пытаннях творчай працы харавых і музычных калектываў.

Вылікую цікавае вылікаў даклад заслужанага дзеяча мастацтва БССР Г. Цітовіча аб сучаснай беларускай народнай песні і яе стваральніках, а таксама даклад кампазітара У. Алоўнікава аб самадзейных кампазітарах і іх творчасці.

Г. Цітовіч зрабіў агляд таго, што зроблена ў галіне збору беларускай народнай творчасці і расказаў аб сваім вопыце работы з майстрамі беларускай народнай творчасці. Дакладчык звярнуў увагу метадыстаў на вылучэнне складальнікаў песень, на запіс твораў і дапамогу складальнікам іх з боку кампазітараў, фалькларыстаў, пісьменнікаў. Г. Цітовіч заклікаў дзеячоў самадзейнага мастацтва больш аддаць увагу беларускай народнай творчасці.

У. Алоўнікаў расказаў аб творчасці самадзейных кампазітараў. Сярод іх ён назваў імёны такіх, як Краўчук, Ларкоў, Пяткоўскі, Карачаеў, Шчарбіна, Каганцаў, Кавалеўскі, Багатаў, Варатнікоў, Кузічэнка і інш. Дакладчык падрабязна разгледзеў творчасць пачынаючых кампазітараў і адзначыў, што большасць з іх працуюць у галіне стварэння масавых песень. Некаторыя з іх, як напрыклад Сцепаніда Краўчук, свае харавыя творы пішуць у стылі беларускай народнай песні. Дакладчык звяртае ўвагу на тое, што кампазітар павінен сістэматычна да-

памагаць самадзейным стваральнікам музычных твораў.

З вялікай цікавасцю была праслухана гутарка заслужанага дзеяча мастацтва БССР, мастацкага кіраўніка Азербейджанскага калгаснага хора Т. К. Лапацінай аб працы свайго калектыва.

Аб вопыце работы харавых і музычных калектываў расказалі Л. Баравік (Гомель), А. Шапіра (Мазыр), К. Тусеў (Мінск), М. Назараў (Пінск) і інш.

Кампазітар Р. Пузот пазнаёміў метадыстаў з харавой практыкай. Заслужаны артыст БССР І. Жыноўскі расказаў аб працы Беларускага Дзяржаўнага аркестра народнай творчасці і расказаў аб сваім вопыце работы з майстрамі беларускай народнай творчасці. Дакладчык звярнуў увагу метадыстаў на вылучэнне складальнікаў песень, на запіс твораў і дапамогу складальнікам іх з боку кампазітараў, фалькларыстаў, пісьменнікаў. Г. Цітовіч заклікаў дзеячоў самадзейнага мастацтва больш аддаць увагу беларускай народнай творчасці.

У. Алоўнікаў расказаў аб творчасці самадзейных кампазітараў. Сярод іх ён назваў імёны такіх, як Краўчук, Ларкоў, Пяткоўскі, Карачаеў, Шчарбіна, Каганцаў, Кавалеўскі, Багатаў, Варатнікоў, Кузічэнка і інш. Дакладчык падрабязна разгледзеў творчасць пачынаючых кампазітараў і адзначыў, што большасць з іх працуюць у галіне стварэння масавых песень. Некаторыя з іх, як напрыклад Сцепаніда Краўчук, свае харавыя творы пішуць у стылі беларускай народнай песні. Дакладчык звяртае ўвагу на тое, што кампазітар павінен сістэматычна да-

памагаць самадзейным стваральнікам музычных твораў.

З метадычнай работай у галіне музычных і харавых гуртоў нашай краіны пазнаёмілі ўдзельнікаў нарады метадысты Усеазазнага Дома народнай творчасці П. Паўянаў і М. Кляшнікоў.

Удзельнікі нарады наведлі тэатр оперы і балета, эстрадныя і філарманічныя канцэрты, а таксама сустракаліся з беларускімі кампазітарамі.

У рабочым клубе

Сакратарыят ВЦПС нядаўна вылучыў клубу Мінскай швейнай фабрыкі імя Крупскай прэмію першай ступені—пяніна за выдатную пастапоўку работы. Сапраўды, у актывістаў клуба ёсць чаму паўчыцца. Моладзь прадпрыемства спалучае стаханавскую працу з вялікай і шматграннай культурна-масавай работай. У памяшканні фабрычнага клуба заўсёды многа моладзі і дарослых работчы. Да паслуг работчы—газеты, часопісы, шахматы і шашкі, два пяніна, радыёпрыёмнік і радыёла. Добра працуюць два харавыя гурты, драматычны калектыв, струнныя і духавыя аркестры.

Пры клубе ёсць група дзячэй ма-стацкай самадзейнасці. У інтэрнаце маладзёў-рабочых-швейнікаў праводзіцца гутаркі, даклады, чытаюцца мастацкія творы.

Кніжны фонд бібліятэкі налічвае звыш двух тысяч тамоў палітычнай, мастацкай і навуковай літаратуры. Тут ёсць кнігі Янкі Купалы, Якуба Коласа, А. Куляшова, М. Танка, П. Броўкі, М. Лынькова, П. Панчанкі і інш. Нядаўна бібліятэка набыла новыя творы лаўрэатаў Сталінскай прэміі. Работнікі клубнай бібліятэкі часта праводзяць канфірэнцы чытачоў.

Да 15-годдзя з дня смерці І. В. Мічурына

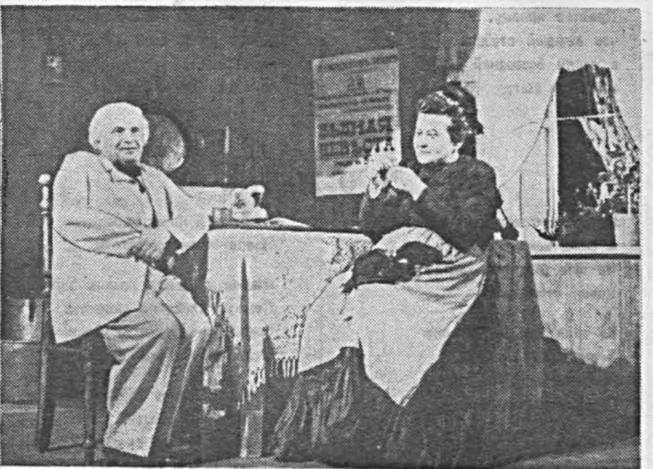
Працоўныя нашай рэспублікі шырока адзначаюць 15-годдзе з дня смерці выдатнага савецкага вучонага, вялікага пераўтваральніка прыроды І. В. Мічурына.

У Акадэміі навук Беларускай ССР адбыўся сход аддзяленняў біялагічных, сельскагаспадарчых і медыцынскіх навук, на якім з дакладамі пра выдатнага рускага біёлага, саўпаўна савецкага патрыёта І. В. Мічурына выступілі вучоныя рэспублікі.

чытаны на буйнейшых прадпрыемствах сталіцы БССР, а таксама ў гарадах і раёнах, у калгасах і саўгасах рэспублікі.

Да 15-годдзя з дня смерці І. В. Мічурына Мінская абласная бібліятэка імя А. С. Пушкіна арганізавала выстаўку і фотавітрыву кніг пераўтваральнікаў прыроды Вільяма, Дакучаева, Мічурына, Лысенкі на пытаннях, якія лепш апрадоўваюць глебу, аб арганізацыі травопольных севазваротаў, па арабійалогіі і інш. Тут жа змешчаны партрэты перадавікоў сацыялістычнай сельскай гаспадаркі—Герояў Соцыялістычнай Працы, а таксама Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР ад 27 красавіка 1950 года аб прысваенні звання Героя Соцыялістычнай Працы і ўзнагароджанні ардэнамі і медалямі СССР калгаснікаў, работнікаў МТС і саўгасаў за атрыманне высокіх ураджаў.

А. ЕКАНОУ.

Гэтымі днямі ў тэатры імя Я. Купалы адбылася прэм'ера спектакля «Таленты і паклоннікі» А. Астроўскага. На здымку: сцэна з першага акта. Дома Панцэлеўна — нар. арт. БССР Л. Ржэцкая, Мартын Пракоф'евіч Наракоў — нар. арт. ССР і БССР Б. Платонаў.

Кніга аб мазаіцы М. В. Ламаносава

Дзяржаўны рускі музей у Ленінградзе выпушчыў кнігу В. Макарава «Ламаносаўскія мазаікі».

Кніга прысвечана маладзёваму да гэтага часу пытанню—мазаічнаму мастацтву М. В. Ламаносава. Яна напісана з вялікім веданнем мастацкай спадчыны вялікага паэта і вучонага і дае чытачу карціну сапраўды гіганцкай працы Ламаносава па стварэнні мазаікі—гэта, га пудоўнага віды мастацтва.

У пачатку кнігі даюцца звесткі з гісторыі мазаічнай справы ў Расіі да Ламаносава. Мазаічнае мастацтва было завезена грэкамі ў Кіеў, аднак яны не перадалі рускім сакреты гэтага багатага мастацтва, і яго спыніла сваё існаванне ў Расіі.

Толькі ў XVIII стагоддзі мазаічнае мастацтва было нанова створана ў нашай краіне М. В. Ламаносавым. Хоць Ламаносаў і вучыўся ў Кіеве каля года, але ён не быў знаёмы з карцінамі мазаічыстаў-грэкаў у свае юнацкія гады, таму што ў 8 тамах яго твораў пісьме аб гэтым не ўпамінаецца.

У кнізе «Ламаносаўскія мазаікі» аўтар расказвае, як геніяльны вучоны і мастак стварыў для сваіх мазаічных карцін уласныя смальты (пафарбаваныя кавалячкі шкла), прыгажэйшыя і багатыя на колер італьянскія. Ламаносаўскія мазаікі—звычайныя самарэпы ў параўнанні з сумнымі мазаікамі італьянцаў.

Аўтар кнігі прыводзіць прыклады на-тойліваасці і ўнартай працы М. Ламаносава па стварэнню фарбаў для мазаічных карцін. Ён піша, што «Ламаносаў, ідучы строга навуковым шляхам, паоля больш

чатырох тысяч вопытных плавак шкла з мінеральнымі фарбавальнікамі, вылікаў багачэйшую палітру афарбовак шкла». Узоры смальтаў Ламаносава дайшлі да нас. Яны знаходзяцца ў Ламаносаўскім музеі Акадэміі навук ССР у Ленінградзе.

У даволі кароткі час, піша аўтар, Ламаносаў з невялікай групай вучняў асвоіў выроб фарбаў і стварыў 40 мазаічных карцін. Пудоўнымі і навукальнымі ў гэтых адносінах з'яўляюцца словы самога Ламаносава. У пераліку свайго твораў і іншых работ М. Ламаносаў у студзені 1764 года пісаў: «Вылікаў усе саставы да мазаічнай справы, для чаго зрабіў больш чатырох тысяч вопытаў, з якіх не толькі рэцэпты ствараў, але і матэрыялы сваімі рукамі ў большай частцы развешваў і ў печ ставіў. І выш гэтага мазаічнае мастацтва, як рабіць з гэтых саставоў карціны жывасныя, вялікай і няспынай працай прывёў у дасканаласць, супроць рымскага, чаго там больш 200 гадоў дамагаўся».

Аўтар кнігі з'яўляецца вялікім знаўцам мастацкай спадчыны Ламаносава. Ён праробіў значную работу па вызначэнню прыналежнасці рэду мазаічных карцін Ламаносаву і яго майстэры. У сваёй кнізе В. Макараў піша, што з 40 карцін ламаносаўскай майстэрыні да нас дайшла 21 мазаіка, але за апошні час знайдзены яшчэ дзве карціны, і такім чынам, ёсць у навукавец 23 карціны. З іх 22 упрыгожваюць сцены нашых музеяў, і адна карціна пакуль знаходзіцца ў асабістай калекцыі.

Аўтар кнігі паведамае, што з 40 карцін 14, зробленых Ламаносавым разам з вучнямі, самім Ламаносавым выкананы тры карціны. З іх удала дзве. Адна знаходзіцца ў Дзяржаўным рускім музеі ў Ленінградзе, другая—у Гістарычным музеі ў Маскве. Астатнія карціны разме-

шчаны ў розных музеях: у Дзяржаўным рускім музеі ў Ленінградзе, у Эрмітажы, у Ламаносаўскім музеі, у Акадэміі навук ССР.

Самая цікавая з усіх ламаносаўскіх мазаічных карцін—«Палтаўская баталія» знаходзіцца ў Акадэміі навук ССР у Ленінградзе. Карціна з'яўляецца пудоўным манументальным помнікам гераічнага мінулага рускага народа. Аўтар дэталёва спыняе ўвагу на гэтай карціне, як шэдэўры мастацтва Ламаносава і яго вучняў. Карціна была выканана на працягу трох год. Яна складзена з многіх тысяч кавалячак смальтаў, прымацаваных на велізарнай меднай кованай скавардаце. Ва-жыць яна звыш двух тон.

Ламаносаў падрыхтаваў пляндэ вучняў, якія дасканала валодалі гэтым даволі складаным відам мастацтва. Амаль усе яны былі дзецьмі масперавых, салдат і матросаў. З вучняў Ламаносава пудоўнымі майстрамі-мазаічыстамі былі Мацвей Васілеў і Яфім Мельнік. Яны ў ліку 7 вучняў разам з Ламаносавым набіралі карціну «Палтаўская баталія».

В. Макараў піша аб грандыёзных планах Ламаносава ў галіне мазаічнага мастацтва. Вядома, што Ламаносаў збіраўся адраствараць гераічную перамогу рускага народа над нямецкімі пэсамі—рыцарамі, а таксама меў на жодзе зрабіць многія іншыя карціны, апісанне якіх ім было ўжо выканана. Аднак, ва ўмовах прыгоннай Расіі яму не суджана было ажыццявіць свае задумкі.

Кніга В. Макарава з'яўляецца добрым пачынам і папулярнаю мазаічнага ма-стацтва, якое вяртаецца ад Ламаносава. Яна знаёміць савецкага чытача з вялікім рускім вучоным і першым у Расіі мастаком-мазаічыстам, вялікае савецкіх маза-коў вывучаць яго мазаікі і авалоўваюць гэтым пудоўным відам мастацтва.

Нягледзячы на адзначаныя вартасці, кніга В. Макарава мае рад істотных недахопаў. З 23 вядомых мазаічных карцін майстэрыні Ламаносава ў кнізе змешчаны

фатаграфіі толькі 17. У канцы кнігі дадзены зусім кароткі пералік скарыстанай літаратуры, у якім няма нават ўзгадан-няў на работы самога Ламаносава. В. Макараў спасылаецца на работы Н. Сідарава аб Усць-Рудзійскай фабрыцы Ламаносава і не ўпамінае мазаграфіі на тую-ж тэму члена-карэспандэнта Акадэміі навук ССР М. Беабрадова, якая вышла ў свет у 1948 годзе.

Аўтар прадмовы да кнігі Г. Лебедеў правільна ўказавае, што ў нашай краіне мазаічнае мастацтва атрымлівае ўсё больш і большае прымяненне на будаўніц-стве палацаў, метро, тэатраў, урадавых і грамадскіх устаноў. Вось чаму, чытаючы кнігу В. Макарава, узнікае жаданне даведацца, у якім стане знаходзіцца мазаі-чнае мастацтва ў нашай краіне цяпер, як савецкія людзі выкарыстоўваюць і раз-віваюць навуковую спадчыну Ламаносава. Але аўтар нічога не гаворыць у сваёй кнізе аб велізарных дасягненнях савецкіх мастакоў—мазаічыстаў, якія ўпрыгожы-лі сцены музеяў, стацыі Маскоўскага метро і іншых будаўд пудоўнымі роспі-самі.

У Музеі рэвалюцыі В. Макараў мог-бы ўбачыць любоўна зробленыя народнымі розных пацыянальнасцей нашай краіны роспісы партрэта І. В. Сталіна. Адной з гэтых пудоўных мазаік з'яўляецца партрэт таварыша І. В. Сталіна, зробле-ны з натуральных злакавых зерняў ма-стакамі Украінскай ССР. Калектыву адна-го з заводаў прывёзла таварышу І. В. Сталіну хрустальную вазу, аздоб-леную мазаічным роспісам. Незалежнае мноства падарункаў таварышу І. В. Сталіну, зробленых мастакамі—мазаічы-стамі, а таксама спецыялістамі ліцця з калараватага фарфару, шкла і хрустала, сведчыць пра высокую культуру савецкіх мазаічыстаў.

Мазаічнае мастацтва ў нашай краіне зрабілася масавым і з'яўляецца ўсперад-ным дасягненнем.

Е. АЗАРАНКА.

„БЕЛАРУСЬ“ № 5

Вышаў з друку майскі нумар штомес-ячнага літаратурна-мастацкага часопіса «Беларусь».

У нумары надрукаваны артыкулы: Г. Шчарбанава — «Магунта збор большавіцкай партыі» (да 38-годдзя Дня друку), Н. Паграбляка — «Слова аб вялікай перамозе» (артыкул, прысвечаны Дню перамогі над фашысцкай Германіяй), В. Паркоўскага — «Культура працоўных заход-ніх абласцей Беларусі».

150-годдзе з дня смерці А. В. Суворова і 50-годдзе з дня смерці Ф. К. Багушэвіча часопіс адзначае артыкуламі Я. Садоўскага «Палкаводзец Аляксандр Сувораў» і Міхася Ларчанкі — «Заснавальнік кры-тычнага рэалізма».

Артыкул В. Івашына «Першае літара-

турнае выступленне Янкі Купалы» пры-свечаны 45-годдзю з часу надрукавання першага верша паэта «Мужык».

У нумары надрукаваны вершы: Максіма Танка — «Новы вырай», Пяліпа Пестра-ка — «Расціць пакаленні», А. Азер-скай — «Май ідзе», Паўлюка Пранузы — «Салдаты міру», Нічыпара Парукава — «Майскі лівень», Нічы Тарас — «Праца».

Праза ў часопісе прадстаўлена апава-данніямі Івана Грамовіча «Дзе цёплыя воды...» і Аляксея Кулакоўскага «Першы малюнак», нарысамі Міколы Дабана «Стар-шыня калгаса» і А. Нікалаева «Здзейсна-ная мар».

У раздзеле бібліяграфіі надрукаваны рэ-дацыі: Я. Усёкава — на кнігу Вершаў К. Кірэнькі «Мая рэспубліка» і У. Аг-іевіча — на кнігу У. Шахаўна «Землякі».

„ПОЛЫМЯ“ № 4

Вышаў з друку чацвёрты нумар што-месячнага літаратурна-мастацкага часопіса «Полымя».

Часопіс адкрываецца артыкулам В. Бур-носава «Вялікі карыфей рэвалюцыйнага марксізма»—да 80-годдзя з дня нараджэн-ня В. І. Леніна.

20-годдзе з дня